

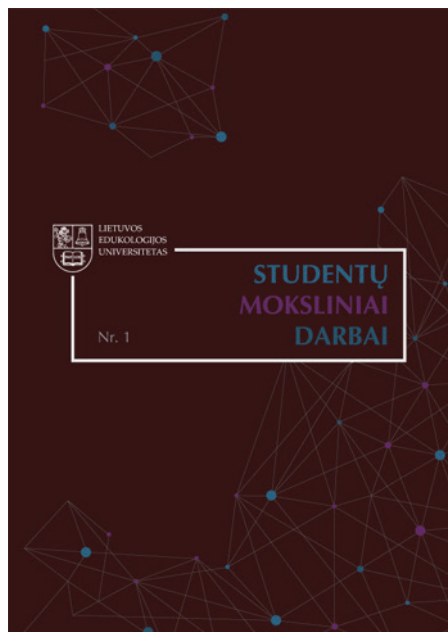
Dienos šviesą išvydo pirmasis Lietuvos edukologijos universiteto studentų mokslinių darbų tomas

Vilius Šadauskas

Studentų moksliniai darbai. Nr. 1. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 2016. 142 p.

2016 m. pabaigoje Lietuvos edukologijos universiteto leidykla Universiteto bendruomenei pristatė pirmąjį jaunųjų mokslininkų darbų leidinio numerį. Šiame leidinyje pateikiami Lietuvos edukologijos universiteto studentų – bakalaurantų ir magistrantų – straipsniai, kuriuose pristatomi šių studentų atlikti tyrimai. Šis leidinys – tai dar vienas svarbus žingsnis plėtojant studentų mokslinę veiklą, ugdant mokslinių publikacijų rengimo įgūdžius. Leidinio tikslas – ne tik užfiksuoti jaunųjų mokslininkų tyrimų rezultatus, bet ir suaktyvinti jų sklaidą.

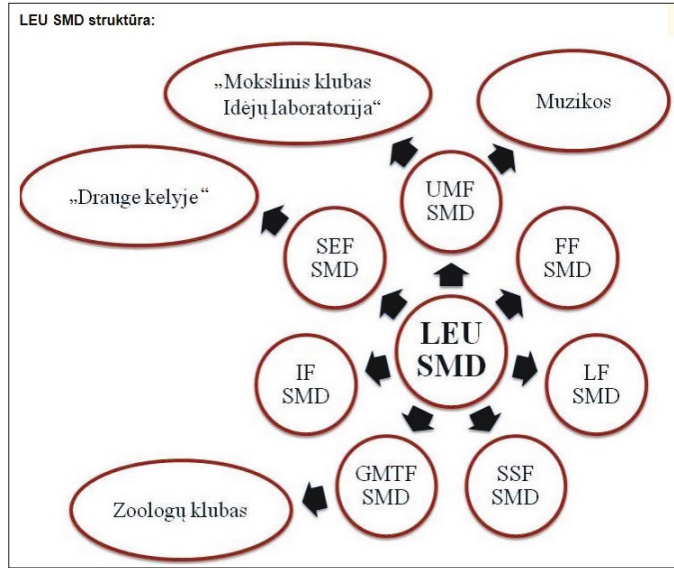
Prieš pradėdant plačiau kalbėti apie leidinyje pateikiamų straipsnių turinį, pirmiausia verta trumpai aptarti paties leidinio *Lietuvos edukologijos universiteto studentų moksliniai darbai* atsiradimo istoriją ir aplinkybes. 2014 m., patvirtinus Lietuvos edukologijos universiteto Mokslo fondo, skirto mokslinės veiklos iniciatyvoms skatinti ir mokslinės produkcijos kokybei kelti, nuostatus, Universiteto mokslo ir plėtros prorektorius Aivo Ragauskas iniciatyva buvo išskirta atskira finansinių priemonių grupė, skirta studentų mokslinei veiklai plėtoti. 2015 m. Mokslo fondo lėšomis buvo paremta geriausių Universiteto studentų bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų pagrindu parengtų mokslo studijų, pavadintų *Mažąja mokslinė serija*, leidyba. Be finansinių mechanizmų, šiuo požiūriu ne mažiau svarbūs ir organizaciniai studentų mokslinės veiklos pertvarkymai. 2014 m. vasario 19 d. Lietuvos edukologijos universiteto Senatas patvirtino studentų mokslo (meno) draugijos įstatus. Iki to laiko Universiteto fakultetuose veikę įvairūs studentų bū-

reliai ir draugijos, vykdydžiusios mokslinę, meninę ir visuomeninę veiklą, buvo sutelkti į vieną Studentų mokslo (meno) draugija. Į šios organizacijos veiklą buvo įtrauktos iki tol atskirai veikusios 7 fakultetų studentų mokslo draugijos. Tokiu būdu sujungus visas draugijas atsirado prielaidos lengviau sutelkti Universiteto studentų mokslinį potencialą, vykdyti bendras visų fakultetų veiklas, skatinti skirtingų mokslų disciplinų narius bendradarbiauti, domėtis moksliniais tyrimais ir daryti didesnę įtaką Universiteto studentų bendruomenei.

Pirmas realus šios naujos organizacijos veiklos rezultatas – tais pačiais 2014 m., pavasario semestre, suorganizuota pirmoji bendra Universiteto studentų mokslinė konferencija, kurioje visų 7 fakultetų studentai pristatė savo atliekamų tyrimų arba baigiamųjų darbų pagrindu parengtus mokslinius pranešimus. Būtent šios konferencijos organizacinio komiteto nariams – dėstytojams ir studentams – kilo idėja geriausių studentų skaitytų pranešimų, skirtingų mokslų sekcijose nominuotų I, II ir III vietoms, pagrindu išleisti atskirą leidinį. Nors iki tol pavieniai studentų moksliniai straipsniai, parengti tyrimų ar konferencijose skaitytų pranešimų pagrindu, buvo publikuojami keletą kartų per mėnesį išeinančiame Universiteto laikraštyje *Šviesa*, siekiant studentų atliekamai mokslinei veiklai suteikti kuo daugiau mokslisškumo, atskiras recenzuojamas leidinys, skirtas išskirtinai publikuoti studentų mokslinius straipsnius, buvo būtinas. Remiantis bendra studentų ir dėstytojų iniciatyva, buvo nuspręsta pradėti leisti tokio pobūdžio leidinį – iš dėstytojų, doktorantūros, magistratūros ir bakalauro studijų pakopų studentų sudaryta redakcinė kolegija 2015 m. spalio 21 d. patvirtino pirmojo leidinio numerio turinį.

Pirmajame leidinio tome iš viso publikuota dvidešimt bakalauro ir magistro studijų pakopų jaunųjų mokslininkų straipsnių iš humanitarinių, socialinių, tikslųjų, gamtos ir biomedicinos mokslų sričių, kur didelę dalį sudaro socialinių mokslų srities edukologijos krypties tyrimais paremtos publikacijos. Humanitarinių mokslų srityje studentai rinkosi tyrinėti Lietuvos archeologijos (Edita Gervetauskaitė), kultūros (Kristina Ivanovaitė), politinės ir socialinės istorijos (Arūnas Baranauskas, Robertas Motuzas, Kęstutis Norėika, Aurimas Palaima), lietuvių kalbos kalbotyros (Šarūnė Baronaitė, Justina Rugienė), literatūros (Brigita Meškonytė) fenomenus. Socialinių mokslų srities straipsniai

orientuoti į vaikų socialinės rūpybos (Judita Kazlauskaitė), edukacinių procesų (Evelina Buivydaite, Roberta Kuliešaitė, Marijona Lukaševičienė), dalykų mokymo didaktikos inovacijoms (Indrė Kušlytė, Edvinas Simonavičius) tyrinėti skirtus aspektus. Tikslieji, gamtos ir biomedicinos mokslų studentų tyrimai savo specifika skiriasi nuo humanitarinių ir socialinių mokslų – straipsniai paremti gausiais matematiniais skaičiavimais, faunos lauko tyrimais ir laboratoriniais tyrimais. Analizuojamos matematinio skaičiavimo metodikos (Živilė Katinaitė, Jurgita Koncevičiūtė), atliekami konkrečių Lietuvos vietovių faunos sudėties tyrimai (Tatjana Makėvič), taip pat įvairių medžiagų poveikio gyviesiems organizmams (Monika Muraškauskaitė, Ieva Rinkūnaitė) tyrimai. Svarbu pabrėžti, kad net dviejų studentų, publikavusių šiame leidinyje savo tyrimus, baigiamieji darbai 2015 m. buvo apdovanoti Lietuvos mokslo akademijos. Aurimo Palaimos (su bendraautore Ieva Judickyte) taikomasis darbas *Steponas Darius ir Stasys Girėnas istorinėje atmintyje (1933–2013 m.). Įamžinimo sąvadas* (darbo vadovas – prof. dr. Juozas Skirius) apdovanotas Lietuvos mokslo akademijos premija, o Kęstučio Noreikos mokslinis darbas *Kauno miesto ir apskrities viešoji policija 1919–1940 m.* (darbo vadovas – doc. dr. Mindaugas Tamošaitis) – pagyrimo raštu. Taip pat 2016 m. magistrantas Kęstutis Noreika išleido Lietuvos policijos institucijų lokalinei raidai skirtą mokslo studiją *Alytaus apskrities policija 1918–1940 metais*.

Minėti pavyzdžiai parodo Lietuvos edukologijos universiteto studentų mokslinį potencialą ir gebėjimus produktyviai atlikti tiriamąją veiklą. Kita vertus, leidinys *Lietuvos edukologijos universiteto studentų moksliniai darbai*, kokia ir buvo pirminė jo leidybos idėja, sukuria galimybę jauniesiems mokslininkams, dažnai dar nepajėgiantiems savarankiškai konkuruoti su patyrusiais mokslininkais, straipsnius publikuoti recenzuojamuose mokslo žurnaluose, paskelbti pirmąsias savo mokslines publikacijas – žengti pirmuosius žingsnius einant mokslininko keliu. Vertinant iš ateities perspektyvos, būtų sveikintina, kad šio leidinio leidyba nenutrūktų ir kasmet būtų išleidžiama po naują studentų mokslinių darbų tomą.

Vis dėlto, leidžiant antrąjį numerį, siūlyčiau atkreipti dėmesį į keletą aspektų. Pirmiausia leidybine prasme. Kadangi leidinyje studentų straipsniai yra suskirstyti pagal mokslo sritis, siūlytina ir toliau nuosekliai laikytis šios klasifikacijos, straipsnius klasifikuojant ir pagal mokslų kryptis. Tai ypač aktualu kalbant apie kiekybiškai didžiausią humanitarinių ir socialinių mokslų sričių straipsnių grupę. Skirstyti būtų galima nuosekliai pateikiant visus humanitarinių mokslų srities straipsnius, po to – visus socialinių mokslų srities straipsnius. Jei straipsnių būtų daugiau, negu yra dabar, gal net galėtų būti įvestos mokslų kryptys (istorija, filologija, edukologija ir t. t.), nes šiuo metu esantis skirstymas yra kiek nepatogus ir apsunkina skaitytoją. Kitas svarbus aspektas – pateikiant studentų straipsnių prieskyras, greta visos dabar esančios informacijos būtų pravartu nurodyti ir studento studijų pakopą bei kursą. Tokia informacija, atsižvelgiant į pateikto straipsnio turinį, padėtų adekvačiai įvertinti studento – jaunojo mokslininko – potencialą.

Susipažinus su visų leidinyje pateiktų straipsnių turiniu, nekvestionuojant įdirbio, bet siekiant būsimuosiuose leidiniuose publikuojamiems straipsniams suteikti dar daugiau moksliskumo, studentai ir jų darbų vadovai turėtų labiau atkreipti dėmesį į keletą aspektų. Pirmiausia tyrimų metodologija. Nors straipsniai pateikiami iš įvairių mokslų disciplinų ir yra taikomi įvairūs tyrimo metodai, studentai – jaunieji ir būsimieji mokslininkai – savo tekstuose turėtų atsisakyti suprimityvintų ir sulietuvintų taikomų mokslinio tyrimo metodo pavadinimų (pvz., pasakojamasis metodas (p. 33) – vertėtų vartoti sąvoką naratyvinis), savo darbuose įvardydami juos taip, kaip yra priimta pasaulinėje mokslo praktikoje. Kai kada straipsniuose taikomas mokslinio tyrimo metodas visiškai nėra įvardytas (p. 8; 13). Rengiant mokslinį straipsnį ar apskritai atliekant mokslinį tyrimą to neturėtų būti – aiškios tyrimo metodologijos pasirinkimas apsibrėžtai tyrimo problemai nagrinėti yra vienas esminių mokslinio darbo reikalavimų, skiriantis jį nuo mėgėjiško domėjimosi veiklų. Kai kuriuose straipsniuose yra priešingai – įvade yra pateikiama iki šešių taikomų tyrimo metodų. Atsižvelgiant į straipsniuose publikuotų tyrimų apimtį kyla klausimas, ar toks metodų skaičius yra racionalus, ar šie metodai realiai yra taikomi. Viename iš straipsnių (p. 32) įvardyti taikomi šeši skirtingi tyrimo metodai, tačiau, susipažinus su straipsnyje pateiktu tyrimu, praktiškai taikomą galima matyti tik vieną, geriausiu atveju – du tyrimo metodus. Vertingiau būtų pasirinkti vieną ar du konkrečius tyrimo metodus, padedančius pasiekti išsikeltą tyrimo tikslą, ir juos visiškai įgyvendinti, nei išvardyti daugybę metodų, tyrime jų realiai netaikant.

Kitas ne mažiau svarbus aspektas – straipsnių mokslinė kalba. Kadangi šie studentų darbai yra pirmieji jų publikuojami straipsniai recenzuojamame mokslo leidinyje, teksto kalba taip pat turėtų būti mokslinė. Jei šis leidinys ir straipsnių rengimas suprantamas kaip tam tikra mokslinės veiklos mokykla, tokiu atveju jaunasis mokslininkas turėtų rengti tokio lygio tekstą, kad šis, pagilinęs ar išplėtojęs savo tyrimą, galėtų pretenduoti publikuotis Lietuvos ar užsienio recenzuojamame mokslo leidinyje. Kol kas jaunųjų mokslininkų straipsniuose vis dar nemažai publicistinio stiliaus elementų (p. 18; 23; 25; 32 ir kt.). Nors yra straipsnių, kuriuose su išlygomis toks stilius būtų priimtinas, vertinant bendrame kontekste, to reikėtų vengti.

Tai dalykai, kuriuos nesunkiai galima pakoreguoti, o atliktos korekcijos padėtų didinti tiek paties leidinio, tiek Universiteto jaunųjų mokslininkų veiklos kokybę. Baigdamas dar kartą noriu pasidžiaugti šiuo leidiniu ir palinkėti esamiems ir būsimiems straipsnių autoriams – jaunesiems mokslininkams – eiti pasirinktu keliu.